

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการศึกษาวิชาการต่าง ๆ เป็นทักษะที่ทำให้ประโยชน์โดยตรงให้แก่ชีวิตประจำวัน ประโยชน์ที่ว่าจะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านสนใจการอ่านอย่างกว้างขวาง และเป็นผู้ที่อ่านเป็น หรือรู้จักอ่านอย่างมีวิจารณญาณนอกจากจะทำให้ผู้อ่านมีประสบการณ์กว้างขวางแล้ว ผู้อ่านก็จะเป็นผู้ที่รู้เท่าทันอดีต รับผิดชอบต่อปัจจุบันและรู้จักแสวงหาแนวทางเพื่ออนาคตที่ดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้อาจจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดความสนใจต่อเนื่องไปสู่เรื่องอื่น ๆ หรืออาจก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ส่งเสริมให้เกิดความสงบเยือกเย็นใจอีกด้วย

005609

ความรู้เกี่ยวกับการอ่าน

ก. ความหมายของการอ่าน

มีผู้ให้คำจำกัดความของการอ่านไว้หลายท่าน แตกต่างกันดังต่อไปนี้

ปรีชา ช่างขวัญยืน กล่าวว่า "การอ่านเป็นขบวนการภายในซึ่งต้องอาศัยการคิดเป็นหลัก แล้วมีการแปลความหมายของสิ่งที่ได้อ่านและสรุปเป็นความคิดของตนเองทำให้ตัวเองเข้าใจ"¹

โกชัย สาริกบุตร กล่าวว่า "การอ่านหมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำความคิด แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์"²

¹ปรีชา ช่างขวัญยืน, พื้นฐานการใช้ภาษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517) หน้า 8 - 9.

²หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, การใช้ภาษา (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2512), หน้า 1 - 2.

จะเห็นได้ว่า ความหมายของการอ่านที่กล่าวมา เป็นกระบวนการแปลความหมาย ที่ผู้อ่านจะพยายามให้ความรู้ ความคิด ของตนให้ตรงกับความต้องการของผู้เขียนที่ถ่ายทอดมา

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายการอ่านไว้อีกหลายท่าน เช่น อาร์เธอร์ คัมบลิว เฮลแมน (Arther W. Heilman) กล่าวว่า " การอ่าน คือ กระบวนการ ที่ความหมาย หรือสร้างความเข้าใจจากตัวอักษร หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ มากขึ้น กระบวนการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจนี้ เรียกว่า ศิลปะการอ่าน"¹

จากความหมายที่ เฮลแมน (Heilman) . กล่าวไว้ แสดงว่าการอ่าน ที่ดีนั้นผู้อ่านต้องมีศิลปะในการอ่านด้วย จึงจะเข้าใจภาษาที่ถ่ายทอดออกมาอย่างซาบซึ้ง ซึ่ง สอดคล้องกับความคิดของ เบอร์ก (Birklek)

มาริลีน เบอร์กเลย์ (Marilyn Bitkry) กล่าวว่า " การอ่านมิใช่จะ เป็นกระบวนการที่จะเข้าใจสิ่งที่เขียนหรือตีพิมพ์เท่านั้น แต่การอ่านเป็นกระบวนการที่จะให้รู้ และเข้าใจโครงสร้างของภาษาในแง่รวม เพื่อให้เข้าใจความหมายทั้งผิวเผินและลึกซึ้ง โดย มีโครงสร้างของภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย"²

---

¹ Arther W. Heilman, Principle and Practices of Teaching Reading (Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishing Co., 1967), P. 57.

² Marilyn Birkley, "Effecting Reading in the Classroom Through Teacher Self - Improvement Progress," Journal of Reading XIV (November 1970): 94.

จากความหมายของการอ่านดังที่ได้อธิบายมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการที่อาศัยความคิดเป็นหลัก เพื่อค้นหาความหมายจากตัวอักษร หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ให้ได้ตรงหรือใกล้เคียงกับเจตนาของผู้สื่อให้มากที่สุด

ข. จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านหนังสือของผู้อ่านแต่ละคนนั้นมีจุดมุ่งหมายตรงกันหรือแตกต่างกัน ย่อมขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ บางคนอ่านหนังสือเพราะต้องการความเพลิดเพลิน แต่บางคนอาจอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ หรือเพื่อหาเหตุผลอื่น ๆ อีก

ลาววัลย์ นิชรรัตน์ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. อ่านเพราะอยากรู้เรื่อง
2. อ่านเพราะต้องการศึกษา
3. อ่านเพราะต้องการปรับปรุงอาชีพการงาน
4. อ่านเพราะต้องการพักผ่อนและความเพลิดเพลิน
5. อ่านเพราะต้องการแก้ปัญหาในใจ
6. อ่านเพราะต้องการชดเชยอารมณ์ และความปรารถนา
7. อ่านเพราะต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในสังคม¹

จุดมุ่งหมายของการอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น ถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า มีอยู่หลายประการซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการอ่านซึ่ง รสฯ วงศ์ยังอยู่ ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. อ่านเพื่อไทรยาบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ
2. อ่านเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ
3. อ่านเพื่อทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นในโลก

¹ลาววัลย์ นิชรรัตน์ "คุณค่าของการอ่านหนังสือ" จุลสารภาษาไทยเล่ม 6

4. อ่านเพื่อทราบเรื่องราวและชีวประวัติของบุคคลสำคัญ
5. อ่านเพื่อทราบแนวคิดของบุคคลแต่ละคน
6. อ่านเพื่อเรียนรู้ทัศนะต่าง ๆ
7. อ่านเพื่อให้ตัวผู้อ่านเองเกิดแนวความคิด
8. อ่านเพื่อให้เข้าใจปัญหาทางานาชนิดในโลกปัจจุบัน
9. อ่านเพื่อรู้ผิดรู้ถูก
10. อ่านเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
11. อ่านเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต
12. อ่านเพื่อทำให้เกิดการลงมือในการทำงาน¹

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านที่ได้กล่าวมาแล้ว ถ้านำมากล่าวเสียใหม่อย่างกว้าง ๆ จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านมีอยู่ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ อ่านเพื่อให้ได้ความรู้ อ่านเพื่อให้เกิดความคิด และอ่านเพื่อความบันเทิง การอ่านเพื่อให้ได้ความรู้ เป็นการอ่านเพื่อจะได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือนั่นเอง เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ประวัติศาสตร์ อักษรศาสตร์ ฯลฯ ส่วนการอ่านเพื่อให้เกิดความคิด เป็นการอ่านเพื่อให้ทรรศนะของผู้อ่านให้กว้างขวางขึ้น หนังสือประเภทที่ให้ทรรศนะหรือความคิด ได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ บทความ ฯลฯ และประการสุดท้าย คือ อ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อที่จะพักผ่อนร่างกายนั่นเอง หนังสือที่เหมาะสมกับการอ่านเพื่อความบันเทิงได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น และหัตถคดี เป็นต้น

---

¹ ไรสา วงศ์ยังอยู่ "เหตุใดคนเราจึงต้องอ่านหนังสือ" วารสารทองสมุท
ปีที่ 10 ฉบับที่ 5 (กันยายน 2509), หน้า 285-289.

ค. ประเภทของการอ่าน

โดยทั่วไปแล้ว การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านออกเสียง และ การอ่านในใจ

การอ่านออกเสียง เป็นการถ่ายทอดตัวอักษรออกมาเป็นความคิด แล้วถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาเป็นเสียงอีกชั้นหนึ่ง การอ่านประเภทนี้จะเป็นการอ่านที่ติดต่อกันเมื่อผู้อ่านอ่านถูกต้องตามอักขรวิธีและความนิยม ออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ชัดเจน มีความคล่องแคล่วหรืออ่านข้อความใดต่อเนื่องโดยไม่ขงักและการเว้นจังหวะ วรรคตอนถูกต้อง

ส่วนการอ่านในใจ เป็นการอ่านที่คล้ายคลึงกับการอ่านออกเสียง แต่ง่ายกว่าการอ่านออกเสียง เพราะไม่ต้องถ่ายทอดความคิดออกเป็นเสียงอีกชั้นหนึ่ง การอ่านแบบนี้ผู้อ่านต้องการจับเนื้อความของเรื่องเป็นสำคัญ จึงอ่านผ่านไปเร็ว ๆ ใดเมื่อเป็นผลความการอ่านในใจจะเข้าใจเนื้อความได้เร็วกว่าการอ่านออกเสียง¹

ง. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกหนังสือ

โดยกล่าวมาแล้วว่า การอ่านหนังสือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างกว้างขวาง แต่มีหนังสือที่อ่านทุกชนิดจะอ่านวยประโยชน์ให้แก่ผู้อ่านเหมือนกันหมด ผู้อ่านจะต้องพิถีพิถันในการอ่าน โดยจะต้องรู้จักพิจารณาคุณสมบัติของหนังสือ จึงจะได้ประโยชน์จากการอ่าน คุณสมบัติของหนังสือที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกอ่านหนังสือ มีดังนี้

1. จะต้องเป็นหนังสือที่มีความคิดดี ที่ว่าความคิดดี หมายถึง ไม่ลอกเลียน จากผู้อื่นทั้งคุณ ต้องมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง ความคิดนั้นสัมฤทธิ์ผลได้ และเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์²

¹ชวน เพชรแก้ว ปรีชา นุ่นสุข และ บารณี ดาวระ, การใช้ภาษา (สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2521), หน้า 17 - 45.

²สุชีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, การเขียนเรียงความและการเขียนกลอน (สงขลา : โรงพิมพ์จึงจิง, 2516), หน้า 188.

2. กลวิธีแต่งที่ กลวิธีแต่งหนังสือที่ตีพิจารณาได้จาก การใช้ถ้อยคำภาษาและ การเลือกวิธีเขียนที่เหมาะสมกับประเภทและเนื้อหา

3. จะต้องมีความประโชยชน์ คือ เมื่อผู้อ่านอ่านแล้ว อาจเกิดความบันเทิง ความรอบรู้ ได้ซอกคิดหรือคคิธรรม หรือใคคคมคคิ และทัศนคติในชีวิต¹เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกอ่านหนังสือดังกล่าว เป็นเกณฑ์ที่ถือเอา เป็นคุณสมบัติของหนังสือเป็นหลักสำคัญ นอกจากจะใช้เกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว ผู้อ่านจะต้องใช้ เกณฑ์ในการเลือกอื่น ๆ อีก คือ

1. เลือกอ่านหนังสือที่ตรงกับวิชาชีพของตนเอง เพราะจะได้ช่วยให้มีสมรรถภาพ ทางการงานดีขึ้น

2. เลือกการอ่านหนังสือตามความพอใจและรสนิยมส่วนตัว เพื่อจะได้ช่วยให้ ชีวิตมีความสุข

จ. หลักบางประการในการสอนและการปลูกฝังนิสัยการอ่าน

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมิพรรย ได้เสนอหลักบางประการ ในการสอนและการปลูกฝังนิสัยในการอ่าน ดังนี้

1. ครูควรคำนึงในความพร้อมของนักเรียน
2. ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. ครูควรคำนึงถึงความสนใจในการอ่านของนักเรียนจะต้องตระหนักว่า มีแตกต่างกัน

---

¹รัฐจวน อินทรกำแหง และคณะ, การอ่านและการพิจารณาหนังสือ (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2520), หน้า 20 - 25.

4. ครูควรมุ่งส่งเสริมที่จะเสริมสร้างให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน
5. ครูควรคำนึงถึงสายตาของนักเรียน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพ
6. ครูควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของนักเรียน โดยเฉพาะท่าทาง และการจับหนังสือ ในขณะที่นักเรียนอ่านหนังสือ
7. ครูควรคำนึงถึงอัตราเร็วในการอ่านของนักเรียน และจะต้องหมั่นฝึกฝนนักเรียนอยู่เสมอ
8. ครูควรพึงเล็งถึงการจับใจความสำคัญของข้อความที่นักเรียนอ่าน และต้องฝึกฝนให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญได้ถูกต้อง
9. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนใฝ่เหตุผล ความคิด และวิจารณ์ญาณ โดยจัดกิจกรรมเสริมให้แก่นักเรียนในขณะที่เรียนในชั้นเรียน
10. ครูควรชี้แนะให้นักเรียนรู้จักจดบันทึกข้อความสำคัญ และรู้จักเก็บรวบรวมเป็นหมู่ให้เรียบร้อย
11. ครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี เช่น การสอนแบบอภิปราย การสอนเป็นรายบุคคล เพื่อให้การเรียนการสอนทักษะการอ่านน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ
12. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการอ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท เพื่อให้นักเรียนจะได้มีประสบการณ์ในการอ่านอย่างกว้างขวาง
13. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุด
14. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วย การอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้อ่านแล้ว รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ รู้จักวิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์ เป็นต้น
15. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการอ่าน โดยการแนะนำให้เขียนบทความ เรียงความ หรือสารคดี เป็นต้น
16. ครูควรปลุกฝังให้นักเรียนมีรสนิมิตในการอ่านที่ดี โดยครูจะต้องจัดหา

หนังสือและเสนอรายชื่อหนังสือ หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับรายชื่อหนังสือ หรือจัดอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่สำคัญสำหรับเยาวชน¹ เพื่อให้นักเรียนได้เลือกหาหนังสือที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ ไท่กล้าวถึง หลักการสอนและการปลูกฝังนิสัยการอ่านว่า ควรคำนึงถึงความสนุกควบคู่ไปกับการอ่านด้วย โดยย่ำว่าคนจะอ่านสนุกก็เมื่อเข้าใจแตกฉาน รู้จักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ รู้จักคิด รู้จักวิจารณ์ และรู้จักโลก รู้จักชีวิตพอสมควร²

จากแนวคิดบางประการที่ไต่กล้าวมาแล้วนั้น ชี้ให้เห็นว่าการปลูกฝังนิสัยการอ่านนั้น จะต้องกระทำกันอย่างรอบคอบและมีความซับซ้อน นอกจากครูหรือผู้ปลูกฝังจะต้องละเอียดละออ เหมงวดแล้ว จะต้องมีความอดทนมากด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้

ความรู้เกี่ยวกับรอยกรอง

ก. ความหมายของรอยกรอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของ "รอยกรองว่า "สอดดูถูกให้ติดต่อกัน ประชันรู้ทำ แต่งหนังสือให้มีความไพเราะ ร้อยและเย็บดอกไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ"³

¹สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์, วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 122.

²ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ, ภาษาไทยสำหรับครู (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 43 - 44.

³ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม, พิมพ์ครั้งที่ 13 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2517), หน้า 6.

เสฐียรโกเศศ ได้อธิบายถึงร้อยกรองไว้ว่า ร้อยกรองหมายถึง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ซึ่งถ้อยคำที่นำมาประกอบประพันธ์กัน มีขนาดมาตราเสียงสูงต่ำ หนัก เบา และสั้นยาวตามแบบรูป (Pattern) ที่กำหนดไว้ แบบรูปที่กล่าวนี้มีมากด้วยกัน ไม่จำเป็นต้องมีเฉพาะแต่ที่กำหนดไว้ในตำรา ซึ่งว่าด้วยการแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน หรือฉันทลักษณ์¹

พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นราชปวงศัประพันธ์ ทรงอธิบายไว้ว่า การร้อยกรองเป็นการเรียงคำตามระเบียบข้อบังคับ ซึ่งได้แก่มาตราฉันทลักษณ์ คำร้อยกรองเป็นส่วนประกอบของกวีนิพนธ์เท่านั้น ไม่ใช่แก่นสารของกวีนิพนธ์²

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า ร้อยกรองใช้เรียกคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย ลิลิต กวีจนะ กลอนต่าง ๆ รวมทั้งบทกวีร่วมสมัยที่แต่งขึ้น ทั้งที่สัมผัสตามแบบแผน และที่ปลอดสัมผัส และเพลงปฏิพากย์อันมาจากเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นต่าง ๆ³

จากคำจำกัดความดังกล่าวมาแล้ว มีข้อที่น่าสังเกตว่าคำ "ร้อยกรอง" เป็นคำที่บ่งลักษณะหรือกวีวิธีในการประพันธ์ มิได้บ่งถึงคุณภาพของงานเขียน ดังนั้นเมื่อใช้กับบทประพันธ์ชนิดใด ก็น่าจะหมายความว่า เป็นการใช้เรียกงานเขียนที่ยังไม่ได้ประเมินคุณค่านั่นเอง

¹เสฐียรโกเศศ, การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์ (พระนคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2507), หน้า 6.

²พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นราชปวงศัประพันธ์, วิทยาวรรณกรรม (พระนคร : แพร่พิทยา, 2506), หน้า 28 - 33.

³ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, การประพันธ์ (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2518), หน้า 208.

ข. ประเภทของบทร้อยกรอง

ร้อยกรองของไทยมีหลายประเภท ถ้าพิจารณาตามหลักของการแต่งแล้ว จะได้ 5 ประเภท คือ

1. กาพย์ กาพย์ที่นิยมใช้อยู่ในภาษาไทย มีกาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 กาพย์ห่อโคลง และกาพย์ขับไม้

2. กลอน กลอนแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ กลอนขับร้อง และกลอนเพลง กลอนขับร้องได้แก่ กลอนบทละคร สักวา คอกสร้อย และกลอนเสภา ส่วนกลอนเพลง ได้แก่ กลอนเพลงยาว นิราศ กลบท กลอักษร กลอนหก เป็นต้น

3. โคลง โคลงแบ่งเป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ โคลงสุภาพ โคลงคั่น และโคลงโบราณ

4. ฉันท์ ฉันท์มีหลายชนิด เช่น อินทริเชียรฉันท์ โศภักฉันท์ วสันตคิดฉันท์ มาลินีฉันท์ สัทธาฉันท์ เป็นต้น

5. ร่าย ร่ายมีอยู่ 4 ชนิด คือ ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ ร่ายคั่น และร่ายยาว

ค. ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง คือ ลักษณะที่เกี่ยวข้องของเป็นหลักสำคัญ ในการแต่งบท ร้อยกรอง ข้อกำหนดหรือลักษณะบังคับร้อยกรองแต่ละประเภทมีเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง ลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

1. ลักษณะคณะ
2. ลักษณะสัมผัส
3. ลักษณะคำกรุ คำลหุ
4. ลักษณะคำเอก คำโท
5. ลักษณะคำเป็น คำตาย

6. ลักษณะเสียงวรรณยุกต์
7. ลักษณะพยางค์
8. ลักษณะคำนำ
9. ลักษณะคำสร้อย¹

1. คณะ เป็นลักษณะของร่ายกรองทุกประเภท คณะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดรูปแบบของร่ายกรองแต่ละชนิดให้เป็นระเบียบ คณะจะประกอบด้วยจำนวนคำ เอก โท ในคำประเภทโคลง และครุ ลหุ ในคำประเภทฉันท์

2. สัมผัส คือ การกำหนดหรือบังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน เป็นลักษณะสำคัญที่สุดในร่ายกรองทุกประเภท สัมผัสที่นิยมใช้ในร่ายกรองของไทยเรามี 2 ชนิด คือ

ก. สัมผัสสระ คือคำที่ใช้สระตัวเดียวกัน หรือสระพ้องกันตามมาตราถ้าเป็นคำที่มีตัวสะกด ก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราตัวสะกดแม่เดียวกัน เช่น กา - ขา - คา, กิน - บิน - ดิน เป็นต้น

ข. สัมผัสอักษร คือคำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน หรือตัวอักษรเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูงต่ำมาเข้าคู่กันได้ โดยไม่คำนึงถึงสระและวรรณยุกต์ เช่น กาน - กิ่ง - แกม - กาง, เทียว - ถม - ถาง - ทำ เป็นต้น

สัมผัสทั้งสองชนิดดังกล่าว ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สัมผัสนอก เป็นสัมผัสระหว่างวรรคหนึ่งกับอีกวรรคหนึ่ง เป็นสัมผัสบังคับหรือสัมผัสที่ส่งและรับกันนอกวรรค เช่น ในกลอนสุภาพ คำสุดท้ายของวรรคแรกจะไปสัมผัสกับคำที่ 3 หรือคำที่ 5 ของวรรคต่อไป เป็นต้น

---

¹ลิตธา พินิจภูวดล และ ประทีป วาทิกทินกร, ร่ายกรอง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516), หน้า 43.

2. สัมผัสใน เป็นสัมผัสไม่บังคับ ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์แน่นอน เช่นสัมผัสนอก มีสัมผัสคล้องจองอยู่ในวรรคเดียวกัน อาจเป็นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษรก็ได้ เป็นสัมผัสที่เพิ่มความไพเราะให้แกบทร้อยกรองยิ่งขึ้น เช่น

คาวควงกหนึ่งกซึ่งกระจางจอยยกกดดางงฟ้า

3. ครุ ลหุ เป็นคำที่บังคับใช้เฉพาะร้อยกรองประเภทฉันทธานัน

ครุ คือคำที่มีเสียงหนัก ได้แก่คำที่ประสมสระเสียงยาวในแม่ ก กา และคำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้น และคำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นและเสียงยาวในมาตราตัวสะกดทุกมาตรา เช่น กา ปิค วิทย์ ยักษ์ เป็นต้น

ลหุ คือคำที่มีเสียงเบา ได้แก่คำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นในมาตราแม่ ก กา และคำที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว เช่น กิ ฌ บิ ธิ (สำหรับคำที่มีสระอำประสมถือเป็นคำครุ แต่บางทีก็อนุโลมให้เป็นลหุได้)

4. คำเอก คำโท หมายถึงพยางค์ที่บังคับด้วยไม้เอกไม้โท ใช้บังคับในการแต่งโคลงและร่าย

คำเอก หมายถึงพยางค์ที่มีไม้เอกบังคับทั้งหมด เช่น ข้า เล่า ไม้ าศา และหมายถึงพยางค์ที่เป็นคำตายทั้งหมด จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ได้ เช่น จิต ปวด หอก รัก และหมายรวมถึงการใช้เอกโทษด้วย เช่น หลา เป็น ลา, เขม เป็น เขม เป็นต้น

คำโท หมายถึงพยางค์ที่มีไม้โทบังคับทั้งหมด ไม่ว่าจะออกเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์ใดก็ตาม เช่น ข้า ยิ้ม และหมายรวมถึงพยางค์ที่ใช้โทโทษ เช่น เล่น เปลี่ยน เป็น เหลน เม่น เปลี่ยนเป็น เหม่น เป็นต้น

5. คำเป็น คำตาย คำเป็นหมายถึงคำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในมาตราแม่ ก กา รวมทั้งคำที่ประสมด้วย อำ ไอ ใอ เอา และคำที่มีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย เกอว เช่น ตา ไบ กาว ชาน เป็นต้น ส่วนคำตาย หมายถึง คำที่ประสมด้วย

สระเสียงสั้นในมาตราแม่ ก กา และรวมทั้งคำซึ่งมีตัวสะกดในมาตรา แม่ กก กค กข เช่น
 ชรุชระ กะทะ คัด จบ เป็นต้น

6. เสียงวรรณยุกต์ หมายถึงเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง ตามอักษรวิเชีย เป็น
 ลักษณะสำคัญที่บังคับใช้ในกลอนและกาพย์บางชนิด เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง ได้แก่
 เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา

7. พยางค์ คือเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ อาจมีความหมายหรือไม่มี
 ความหมายก็ได้ ในการแต่งร่ายกรองเราถือว่า พยางค์ก็คือ คำนั้นเอง ร่ายกรอง แต่ละ
 ประเภทจะกำหนดพยางค์ไว้แน่นอนว่า แต่ละวรรคมีกี่พยางค์

8. คำนำ หมายถึงคำที่ขึ้นต้นบทร่ายกรองบางประเภท เช่น กลอนบทละคร
 ขึ้นต้นด้วย บัดนั้น เมื่อนั้น ครานั้น เป็นต้น

9. คำสร้อย คือคำที่ต่อท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบทในบทร่ายกรอง
 บางชนิด หรือให้เกิดความไพเราะ หรือทำให้เต็มข้อความ เช่น พิสา เฮย นา ฯลฯ
 คำสร้อยส่วนใหญ่จะปรากฏในบทร่ายกรองประเภทโคลง และร่าย

ง. ความเป็นมาของร่ายกรองในอดีต

1. ความเป็นมาของร่ายกรองตั้งแต่สมัยสุโขทัย ถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น
 ไม่มีใครสามารถให้คำตอบได้ว่า ร่ายกรองของไทยเรามีกำเนิดขึ้นมาเมื่อใด
 แต่ถ้ามองจะเชื่อตามทฤษฎีที่ว่าร่ายกรองเก่ากว่าร้อยแก้วแล้ว ร่ายกรองก็น่าจะต้องมีมา
 ก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทยในปี พ.ศ. 1826 แต่เป็นร่ายกรอง
 ชนิดที่บันทึกอยู่ในสมอ และถ่ายทอดกันด้วยปาก หรือที่เรียกว่ากลอนสดนั่นเอง¹

¹ลิตธา พิณจิววอล และประทีป วาทิกทินกร, ร่ายกรอง, หน้า 30.

ในสมัยสุโขทัย เราจะพบว่าศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง ไขถอยคำ ภาษากลายเป็นร้อยแก้วกึ่งร้อยกรอง¹ แต่ลักษณะเช่นที่ว่ามีไมสมำเสมอตลอดทั้งเรื่อง แต่ก็เห็น ข้อยืนยันในควาลักษณะเช่นนี้นิยมใช้กันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนสุภาพิตพระร่วงก็จัดได้ว่าเป็น วรรณกรรมร้อยกรอง คือแต่งควยรายสุภาพโดยตลอด แม้จำนวนคำจะไม่เคร่งครัดก็ตาม ส่วนคำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์มีศัพท์สำนวนใหม่เกินไป และเรื่องราวต่าง ๆ ที่พรรณนาก็เป็น เรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย จึงมีผู้เชื่อว่าคงจะแต่งขึ้นใหม่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง

ในสมัยอยุธยาตอนต้น ร้อยกรองเรื่องแรกที่ปรากฏหลักฐาน คือประกาศโองการ แชน้ำ เป็นร้อยกรองที่แต่งควยรายโบราณ และโคลงมณฑกคติ และในสมัยนี้มีร้อยกรองแทบ ทุกประเภท ยกเว้นกลอนและที่นิยมแต่งกันมากคือลิลิต

ในสมัยอยุธยาตอนกลาง การแต่งร้อยกรอง เจริญก้าวหน้าไปมาก การแต่งฉันท และโคลงสี่สุภาพได้รับความนิยมมาก และการแต่งกาพย์ห่อโคลงก็เริ่มนิยมแต่งกันในระยะนี้

ครั้นถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย การแต่งร้อยกรองมีครบทุกประเภท คือ โคลง ฉันท กายี กลอน และราย ร้อยกรองในสมัยนี้นับได้ว่ามีคุณภาพดีกว่าสมัยใด ๆ และ ร้อยกรองที่เด่นมากในสมัยนี้คือ กายี กลอน กลบท กลอนพลงยาว และกลอนบทละคร

ส่วนในสมัยกรุงธนบุรี ก็ยังมีการแต่งร้อยกรองกันทุกประเภท แต่ก็ไม่มีร้อยกรอง อะไรที่เด่นไปกว่าสมัยอยุธยาตอนปลาย

ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมทุก ๆ ด้าน มีการแต่งร้อยกรองขึ้นใหม่พอ ๆ กับการรวบรวมของเก่าที่ขาดสูญไปคราวเสียกรุงศรีอยุธยา

---

¹ลิตธา พินิจกุล, วรรณกรรมสุโขทัย (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง, 2516), หน้า 30

พอถึงรัชกาลที่ 2 การแต่งรอยกรองได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลอนสุภาพไต่กาวหน้าขึ้นด้วยการเพิ่มสัมผัสลงไป ทำให้มีผู้นิยมกันมาก ในรัชกาลที่ 3 รอยกรองประเภทกลอนยังเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องว่าแต่งได้ดีที่สุด ครั้นถึงสมัย รัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 ก็ยังคงนิยมแต่งรอยกรองกันมากและเป็นสมัยที่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ มากกว่าสมัยใด ๆ ที่ผ่านมา และในระยะนี้เองที่รอยแก้วได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อประมาณหลังสมัยรัชกาลที่ 6 ความสำคัญของรอยกรองก็ลดลงไปจากเดิมอย่างเห็น ได้ชัด

2. ลักษณะของรอยกรองในอดีต

จากการพิจารณารอยกรองในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 6) พอที่จะสรุปได้ว่ารูปแบบลักษณะของรอยกรองในอดีตเป็นดังนี้

1. รอยกรองส่วนใหญ่มีขนาดยาว มีทั้งที่เป็นเรื่องเล่า บทพรรณนาและบทที่ใช้ ขับร้อง
2. เนื้อเรื่องมีทั้งที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี โดยครอบคลุมเรื่องทางศาสนา คำสอน นิทาน บทแสดง บทพรรณนา บทสวดดี ประวัติ พงศาวดาร ฯลฯ
3. กวีเน้นคุณค่าในด้านความงามและความประพจน์
4. นิยมแต่งเรื่องประเภทจินตนาการและเรื่องไกลตัว
5. เน้นงามในการตกแต่งถ้อยคำ

จะเห็นได้ว่าลักษณะของรอยกรองในอดีตมีลักษณะเป็นมณฑลศิลป์ คือเป็นศิลปะ ในเชิงตกแต่งประดับประดาให้บังเกิดความงามอย่างวิจิตรพิสดารนั่นเอง หรือมีเจตนา แสดงศิลปะของการเรียบเรียงถ้อยคำมากกว่าจะแสดงแง่คิดหรือปัญญาความรู้ใด ๆ²

¹ลีทธา พินิจกุล, วรรณกรรมสุโขทัย, หน้า 40 - 41.

²กุหลาบ มลลิกะมาส, วรรณกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), หน้า 199.

จ. ความเป็นมาของร้อยกรองสมัยใหม่

1. ร้อยกรองในช่วงปี พ.ศ. 2448 - 2486

ได้กล่าวมาแล้วว่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา วรรณกรรมไทยเริ่มได้รับอิทธิพลของตะวันตก แต่ในระหว่างรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 6 ก็ยังคงนิยมแต่งร้อยกรองกันอย่างแพร่หลาย และเป็นสมัยที่เคร่งครัดจนตลัทธิมากกว่าสมัยใด ในช่วงนี้ลักษณะของร้อยกรองจึงยังคงปรากฏลักษณะแบบเดิมไว้ จนกระทั่งหลังสมัยรัชกาลที่ 6 จึงปรากฏความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดแต่อย่างไรก็ตาม ผลงานของ "เทียนวรรณ" ซึ่งแต่งไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2448 เป็นร้อยกรองที่แสดงแนวคิดใหม่อย่างเห็นได้ชัด "เทียนวรรณ" จึงน่าจะเป็นคนแรก ๆ ที่บุกเบิกงานร้อยกรองสมัยใหม่ และในช่วงเวลาที่ไม่ยาวนานนักกับที่ "เทียนวรรณ" ใดเริ่มตนบทร้อยกรองที่แสดงความคิดใหม่ "ครูเทพ" หรือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ก็ได้เขียนบทร้อยกรองแพร่หลายเป็นจำนวนถึง 147 บท โดยเริ่มเขียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2456 ถึง พ.ศ. 2485 ผลงานของท่านผู้นี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีคุณภาพดีทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา¹

นักเขียนบทร้อยกรองในยุคสมัยเดียวกันกับครูเทพ ยังมีอีกสองท่านที่น่าสนใจ คือ น.ม.ส. และนายชิต บุรทัต สองท่านนี้ยังคงเดินตามแบบเก่า โดยเฉพาะ นายชิต บุรทัต เจ้าของเรื่องสามัคคีเภทคำฉันท์ ใดชื่อว่าเขียนฉันท์เคร่งครัดตระเตรียมจนตลัทธิมากที่สุด² ส่วน น.ม.ส. เป็นผู้แต่งฉันท์แบบใหม่ ๆ ขึ้นมา เช่น ฉันท์ชุด "แกวแห่งสยาม" นับว่า น.ม.ส. เป็น "กวีสร้างแบบใหม่" ผู้นี้หนึ่ง คือเป็นแบบที่ไม่เคยมีมาก่อนนั่นเอง แต่อย่างไร

¹ อวยพร มิลินทางกูร "โคลงกลอนของครูเทพ ศิลปเพื่อชีวิต", ชีวิตและงานของครูเทพ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิพฒเศศ, 2518), หน้า 152.

² เสถียร จันทิมาธร, "วิวัฒนาการของร้อยกรองสมัยใหม่", วิวัฒนาการของวรรณกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร : ชุมมนวรรณศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517), หน้า 129.

ก็ตามยังคงตามคณะฉันท์ของเดิม³ นอกจาก น.ม.ส. จะได้ออกฉันทลักษณ์ใหม่ตั้งกล่าวแล้ว ท่านผู้นี้ยังได้ทรงบัญญัติกาพย์ฉบังยงค์ 32 ขึ้นอีก ชนิดหนึ่ง

2. ร้อยกรองในช่วงปี พ.ศ. 2486 - 2500

หลังจากที่ "เทียนวรรณ" และ "ครูเทพ" ได้ริเริ่มงานเขียนร้อยกรองสมัยใหม่อย่างจริงจังแล้ว งานเขียนร้อยกรองก็เริ่มเป็นที่นิยมกว้างขวางขึ้น วงการร้อยกรองเริ่มคึกคักมากขึ้น เมื่อรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้จัดตั้ง "สมาคมวรรณคดี" และได้ออก "วรรณคดีสาร" เผยแพร่งานร้อยกรองใหม่ ๆ ในช่วงนี้เองงานของ "แสงทอง" และ "สิกสมิต" ได้ปรากฏขึ้นมาในวรรณคดีสารดังกล่าว

ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะยุติลงในปี 2488 เพียงหนึ่งปี น.ม.ส. ได้มีหนังสือสามกรุงขึ้นมาสำเร็จ และสุภร ผลชีวิติน ได้คิด "มูทิงคนาพฉันท" และ "เพลงฉันท" ขึ้น ซึ่งได้รับความนิยมแพร่หลายมาก

ในช่วงหลังสงครามมหาเอเซียบูรพา มีการเคลื่อนไหวทางด้านร้อยกรองอย่างกว้างขวาง แต่เนื้อหาส่วนใหญ่มีลักษณะอนุรักษนิยม ฉันทิษฐ์ กระแสสินธุ์ เป็ลื่อง ณ นคร สุภร ผลชีวิติน ฯลฯ ได้สร้างสรรค์งานเขียนออกมาอย่างสม่ำเสมอ "แสงทอง" ได้เขียน "นิราศรอบโลก" "อุชเชณี" เริ่มงานเขียนโรแมนติคหวาน ๆ นายผี เป็ลื่อง วรรณศรี ทวีปวร มณี โชติรส ฯลฯ ก็มีย่างแพร่หลายในระยะนี้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 งานเขียนร้อยกรองได้ดำเนินไปอย่างคึกคัก มีนักกลอนเกิดขึ้นมากมาย เช่น ภิญโญ ศรีจำลอง เจษฎา วิจิตร นล นรินทร์ และ นเรศ นโรปกรณ์ เป็นต้น ในช่วงนี้เองได้มีการกวาดจับทางการเมืองอย่างกว้างขวาง แต่นักเขียนก็ยังคงสร้างสรรค์งานกันอย่างไม่หยุดยั้ง

---

¹ กระแสร์ มาดยาภรณ์, "ร้อยกรองสมัยปัจจุบัน" วารสารคณะมนุษย
(กันยายน, 2517), หน้า 2.

3. ร้อยกรองในช่วงปี พ.ศ. 2500 - 2506

ในช่วงนี้เป็นช่วงที่ จิตร ภูมิศักดิ์ ได้สร้างสรรค์ผลงานออกมาอย่างแพร่หลาย เนื่องจากงานของเขาเขียนถึงเรื่องราวต่าง ๆ อย่างรุนแรงและตรงไปตรงมา เขาจึงถูกจับกุมเมื่อ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติยึดอำนาจได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2501 เขาถูกขังอยู่จนจนถึงปี พ.ศ. 2507 จึงได้รับการปลดปล่อย ในช่วงนี้เองที่ทำงานเขียนบทร้อยกรองโดยทั่วไปซบเซาลงไปมาก แดงการร้อยกรองในมหาวิทยาลัย มีการเคลื่อนไหวอย่างคึกคัก มีการรวมกลุ่มนักกอดนกันอย่างมากมาย นักเขียนบทร้อยกรองที่ได้รับความนิยมสูงได้แก่ เจษฎา วิจิตร สวัสดิ์ ชงศรีเจริญ ประยอม ทองทอง มาเนาะ ยูเต็น อนันต์ สวัสดิ์พิพัฒน์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ทวีสุข ทองถาวร อ่ำพล สุวรรณชากา สนธิกาญจน์ กาญจนาสัน นิภา บางยี่ขัน นิรินธน์ ศรีรักษา นภาลัย ฤกษ์ชนะ และ จินตนา ปิ่นเฉลียว เป็นต้น

4. ร้อยกรองในช่วงปี พ.ศ. 2506 - 2516

งานเขียนร้อยกรองในช่วงนี้ยังคงดำเนินต่อมาอย่างคึกคัก นักเขียนบทร้อยกรองบางคนได้พยายามแสวงหาแนวทางการเขียนใหม่ เช่น อังคาร กัลยาณพงศ์ นักเขียนผู้นี้เป็นผู้ที่ได้รับความนิยมสูง และมีชื่อเสียงแพร่หลายมากในช่วงนี้ งานของ อังคาร กัลยาณพงศ์ มีอิทธิพลต่อนักเขียนบทร้อยกรองรุ่นใหม่อย่างกว้างขวาง มีผู้นิยมตามอังคาร ได้แก่ เสรีयरพงษ์ วรรณปก วิโรจน์ ศรีสุโร สุจิตต์ วงษ์เทศ ชรรค์ชัย บุนปาน วรฤทธิ ฤทธิชานี วิรุณ ตั้งเจริญ เป็นต้น

ในช่วงที่งานเขียนของอังคารได้รับความนิยมนี้เอง จ้าง แซ่ตั้ง ก็ผลิตผลงานประเภทกลอนเปล่าออกมา ได้รับความสนใจแก่คนทั่วไปไม่น้อยเช่นกัน งานเขียนของจ้างแหวกแนวออกไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวถึงงานของจ้างว่า ผลงานของเขามีได้เกิดจากการลอกเลียนใด ๆ แต่เกิดขึ้นจากความรู้สึกภายในและทัศนภาพของเขาเอง¹

1. ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ . "หัวเลี้ยววรรณคดีไทย", วรรณไวทยาการ : วรรณคดี (พระนคร : สมาคมสังคมนาศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514), หน้า 131.

นอกจากงานเขียนกลอนเปล่าของจาง แซ่ตั้ง จะเป็นที่รู้จักแพร่หลายในระยะนี้แล้ว นักเขียนบทร้อยกรองคนอื่น ๆ ก็ไต่หัดมานิยมเขียนกลอนเปล่ากันมากมาย ผู้ที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ สุชาติ สวัสดิ์ศรี วิทยากร เชียงกูล วิโรจน์ ศรีสุโร ศิริพงษ์ จันทน์หอม อิศระ ปันซุก ก็พร้อม ไชยวงเกียรติ เป็นต้น

ส่วนนักเขียนบทร้อยกรองคนอื่น ๆ ที่ยังคงสร้างสรรค์งานอยู่ในช่วงนี้ ได้แก่ ชรรค์ชัย มุนปาน สุจิตต์ วงษ์เทศ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นิภา บางยี่ขัน สุรศักดิ์ ศรีประพันธ์ ปิยะพันธ์ จัมปาสุต สหัส อินทศิริ เฉลิมศักดิ์ ศิลาพร ประวิตร โพธิอาสน์ วรา จันทกุล อุดม จันทรศักดิ์ นนท์ ภราดา ชนิกา เศษชาติ เกษวรางค์ ณ วังแก้ว วาณิช จรุงกิจอนันต์ และ อรุณ ทองน้อย เป็นต้น

5. ร้อยกรองในช่วงปี พ.ศ. 2516 - 2519

ครั้นเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้คนไทยทั้งชาติอยู่ในอาการโศกสลด เหตุการณ์นี้เองที่บันดาลให้นักเขียนร้อยกรองเขียนบทร้อยกรองขึ้นมามากมาย เป็นงานเขียนที่ดีเกินทั้งความคิดและท่วงทำนอง งานเขียนที่เด่น ๆ ได้แก่ งานของ กุลทรัพย์ รุ่งฤดี เฉลิมศักดิ์ รงคนลิน สุจิตต์ วงษ์เทศ ชรรค์ชัย มุนปาน อังคาร กัลยาณพงศ์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักเขียนร้อยกรองเกิดขึ้นมากมาย ที่น่าสนใจได้แก่ จาตุรงค์ นอยอำ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล วิชูร ดานบุญสุด ทิเรก สายศิริวิทย์ รอ จันทรศิริ รวี โคมพระจันทร์ วิสา คัญทัพ ประเสริฐ จันทรคำ สถาพร ศรีสัจจิ่ง และประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล เป็นต้น

6. ร้อยกรองในช่วงหลังปี พ.ศ. 2519

ในช่วงนี้นักเขียนร้อยกรองส่วนใหญ่ก็คือนักเขียนร้อยกรองในช่วงปี 2516-2519 นั้นเอง แต่งานเขียนที่ได้รับความนิยมมาก คือ งานของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นักเขียนบทร้อยกรองใหม่ ๆ ที่ผลิตงานออกมาบ้างในช่วงนี้ คือ พิบูลศักดิ์ ละครพล คมทวน คันธนู และ รวี วีรศุลย์ เป็นต้น

7. ลักษณะของร้อยกรองสมัยใหม่

ร้อยกรองสมัยใหม่ได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ลักษณะหลายประการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้แก่

1. ร้อยกรองสมัยใหม่มีขนาดสั้นลง และมุ่งให้เป็นกาพย์กลอนแห่งความคิด มากกว่าจะเป็นกาพย์กลอนแห่งอารมณ์
2. ร้อยกรองสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านฉันทลักษณ์และการวางรูปกลาวคือ มักสนใจการกำหนดคณณะต่าง ๆ น้อยลงกว่าเรื่องของความคิด จึงทำให้ฉับแบบแผนฉันทลักษณ์ไปบ้าง
3. ร้อยกรองสมัยใหม่มีเนื้อหากว้างขวาง และเนื้อหาส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคม เรื่องถึงกลาวมักเน้นที่ข้อเท็จจริงมากกว่าเรื่องงในอุดมคติ
4. ร้อยกรองสมัยใหม่ มักแสดงความคิด และใช้ถ้อยคำที่รุนแรงหรือแข็งแกร่ง โดยเฉพาะถ้อยคำมักใช้ในลักษณะที่ปลุกเร้าใจ และบางทีก็ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ
5. ร้อยกรองสมัยใหม่ได้รับอิทธิพลจากบทร้อยกรองของต่างประเทศ โดยเฉพาะไฮกุ ของญี่ปุ่น และกลอนเปล่า (Blank verse) จากภาษาอังกฤษ¹

ฉ. คุณค่าของร้อยกรอง

งานร้อยกรองแต่ละบทย่อมให้คุณค่าแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ผู้เขียนได้สร้างสรรค์ขึ้นมาว่าเขามีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านรับรู้อะไร และนอกจากนี้การค้นหาค่าของงานเขียนย่อมขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณและพื้นความรู้ของผู้อ่าน² เป็นประการสำคัญ

¹ เก็บความจาก กุหลาบ มัลลิกะมาส, วรรณกรรมไทย, หน้า 206 - 207.

² ลีทธา พิณีภูวคด, "คุณค่าของร้อยกรอง", ปากไถฉบับวรรณกรรมวิพากษ์. (พระนคร : สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 79.

การพิจารณาคุณค่าของบทรอยกรอง ถ้าหากแยกแยะตามบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว
คุณค่าของรอยกรองจะอยู่ในลักษณะที่มีคุณค่าต่อผู้แต่ง ต่อผู้อ่าน และต่อสังคม

1. คุณค่าของบทรอยกรองที่มีต่อผู้แต่ง หมายความว่า ผู้สร้างงานเขียนสร้างงาน
ขึ้นมาเพื่อต้องการจะสนองความต้องการและอารมณ์ส่วนตัวเป็นอันดับแรกนั่นเอง กล่าวคือ
ผู้แต่งหรือกวีจะเขียนบทรอยกรองขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายหลายประการ เช่น เพื่อสื่อข่าว เพื่อแสดง
เรื่องราว เพื่อแสดงคติชีวิต เพื่อแสดงความคิด ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการที่จะ
สนองตอบอารมณ์ของผู้แต่งเองทั้งสิ้น

2. คุณค่าของบทรอยกรองที่มีต่อผู้อ่าน หมายความว่า ผู้อ่านอ่านบทรอยกรองก็
เพื่อที่จะให้บรรลุความปราถนาของตนในประการใดประการหนึ่ง เช่น อ่านเพื่อเราความรู้ลึก
เพื่อเราจินตนาการ เพื่อเราความคิด หรือเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นต้น

3. คุณค่าของบทรอยกรองที่มีต่อสังคม หมายความว่า บทรอยกรองที่มีคุณค่านั้น
นอกจากจะเป็นสมบัติของผู้เขียน ของส่วนรวมประเทศชาติแล้ว ยังถือว่าเป็นสมบัติรวมของ
มนุษยชาติอีกด้วย บทรอยกรองเป็นผลงานทางสติปัญญาความสามารถของคน จึงยอมสะท้อน
ให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคนในชาติบ้านเมืองแต่ละยุคแต่ละ
สมัย แสดงให้เห็นถึงความคิด ความนิยม ทัศนคติ และอุดมการณ์ของคนในชาติ จริยธรรม
สิ่งดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ควรเหยียดหยามควรรังเกียจ แสดงให้เห็นระเบียบแบบแผน
ที่คนสมัยนั้นยึดถือและปฏิบัติ และนอกจากนี้ยังได้เล่าถึงความผันแปรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งเสื่อม
โทรม และที่เจริญงอกงามอีกด้วย¹ บทรอยกรองจึงมีคุณค่าต่อสังคมอย่างยิ่ง

¹ ลีธธา พิณจิวทล และ ประทีป วาทิกทินกร, รอยกรอง, หน้า 27 - 28.

จากคุณคาต่าง ๆ ที่ไต่ถลามาแล้ว ถ้าจะสรุปอย่างกว้าง ๆ บทรอยกรองจะมี
คุณคาอยู่ 2 ประการ คือ เป็นอาหารใจ และเป็นประโยชน์ ที่ว่าเป็นอาหารใจ หมายถึง
ไต่สนองอารมณ์ ความรู้สึกทั้งของผู้เขียนและผู้อ่าน ส่วนที่เป็นประโยชน์ ก็คือ เป็นประโยชน์
ต่อการนำไปใช้ซึ่งผู้ได้รับโดยตรงคือผู้อ่านและสังคมนั่นเอง

ปัจจุบันนี้เราจะเห็นว่า มีความเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมรอยกรองแบบใหม่ ๆ
หลายแบบ เป็นที่ยอมรับกันว่าสาเหตุเกิดจากความก้าวหน้าทางสังคม ทางเศรษฐกิจ วรรณ
กรรมยุคปัจจุบันส่วนใหญ่จึงบ่งถึงการแสวงหาระบบค่านิยมใหม่

มีท่านผู้รู้ใคร่เสนอความเห็นเกี่ยวกับลักษณะรอยกรองของไทยในแนวต่าง ๆ ไว้
อีกมาก ที่รวบรวมไว้ดังนี้

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ไทยในปัจจุบัน
นี้สรุปได้ว่า การประพันธ์รอยกรองไทยปัจจุบันได้รับความสนใจมาก เพราะมีผู้รอยกรองแบบ
ไม่ซ้ำกับของเดิมเกิดขึ้น ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ความนิยมรอย
กรองอย่างใหม่ คงจะเจริญขึ้นเรื่อย ๆ เพราะลักษณะฉันทลักษณ์แต่เดิมมีอายุนานพอสมควร
แล้ว ไม่มีอะไรจะอยู่ยงคงทนโดยไม่เปลี่ยนรูป ในด้านแนวความคิด บทรอยกรองในยุคนี้มัก
เสนอแนวความคิดที่รุนแรง วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีอารมณ์ มุ่งให้สะเทือนใจ ด้านสังขรรณ
(ความจริง) มากกว่าความไพเราะ ผลงานที่มีผู้สนใจและวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ ผลงาน
ของ อังคาร กัลยาณพงศ์ งานของท่านผู้นี้เป็นงานที่ทำให้เกิดหัวเลี้ยวในวรรณกรรมไทยได้
คนหนึ่ง เพราะบทรอยกรองของอังคารเราใหญ่อ่านใช้ทั้งสองและอารมณ์อันประณีต ซึ่งนับ
เป็นความก้าวหน้าอย่างหนึ่งในวงวรรณกรรมรอยกรองไทย เพราะบทรอยกรองของไทยเรา
แต่เดิมมักเร้าอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ ทางด้านแนวการประพันธ์นั้นอังคารไม่ได้เปลี่ยนแปลง
ประเพณีของไทยเราแต่เดิมมากนัก เพียงแต่เปลี่ยนจังหวะของกลอนหรือกาพย์เสี้ยใหม่ โดย
ไม่ทิ้งสัมผัสสระหรือสัมผัสนอก ผลงานของอังคารจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับกวีตะวันตกในระยะ
ใกล้สงครามโลกครั้งที่ 2 คือใช้ถ้อยคำที่กระทบอารมณ์ และเนื้อหาที่เกี่ยวกับสภาพสังคมใน

ในสมัยที่ตนมีชีวิตอยู่¹

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เขียนบทความชื่อ "การร้อยกรองไทยสมัยปัจจุบัน" สรุปได้ว่า งานร้อยกรองในปัจจุบันส่วนใหญ่มีขนาดสั้น และจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท คือ บทร้อยกรองประเภทอารมณ์ บทร้อยกรองประเภทอุดมคติ และบทร้อยกรองประเภทบริสุทธิ์ งานร้อยกรองประเภทอุดมคติได้รับการกล่าวขวัญกันมากที่สุด เพราะถือว่าเป็นงานรับใช้สังคม ส่วนผู้เขียนบทร้อยกรองในปัจจุบันที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ อังคาร กัลยาณพงศ์ และ จาง แซ่ตั้ง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วรูปแบบฉันทลักษณ์ของนักเขียนร้อยกรองทั้งสองท่านนี้ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก²

ชมรมวรรณศิลป์ สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดให้มีการสัมมนาวรรณศิลป์ ครั้งที่ 2 ขึ้นเมื่อวันที่ 8 - 10 มกราคม 2514 หัวข้อสัมมนาได้แก่ "กวีนิพนธ์สมัยปัจจุบัน" แต่ที่ประชุมได้ลงมติเปลี่ยนชื่อหัวข้อเรื่องเป็น "บทร้อยกรองสมัยปัจจุบัน" ผลการสัมมนาครั้งนี้สรุปได้ว่า รูปแบบของร้อยกรองปัจจุบัน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบตามฉันทลักษณ์เดิม และรูปแบบอิสระ คือ ไม่เขียนตามฉันทลักษณ์เดิมที่นิยมเขียนกันมากที่สุด คือ กลอน ที่ได้รับความนิยมรองลงมา คือ โคลง กาพย์ และฉันท์ เกี่ยวกับความคิดริเริ่มทางด้านรูปแบบและเนื้อหาพบว่ามีการคิดริเริ่มสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะได้รับความนิยม

¹ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ . "หัวเลี้ยววรรณคดีไทย", วรรณไวทยาการ : วรรณคดี (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514) หน้า 55 - 156.

² เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, "การร้อยกรองไทยสมัยปัจจุบัน" วิทยาสาร, ปีที่ 22 ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์, 2514), หน้า 53.

มากขึ้น ส่วนรูปแบบที่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ได้รับความนิยมลดน้อยลง ทางด้านเนื้อหาพบว่าการแต่งร้อยกรองปัจจุบันเน้นการสะท้อนภาพสังคมในคำที่เป็นจริงมากขึ้น¹

คุณัญญา อินทรกำแหง และ ชลธิรา กลัดอยู่ ใต้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินค่าผลงานของนักเขียนบทร้อยกรองไว้เป็น 2 แนว คือ แนวแรก เป็นผลงานของนักเขียนบทร้อยกรองที่ดีควรจะยึดตามแนวครูอย่างเคร่งครัด และเห็นว่าความถูกต้องฉันทลักษณ์เป็นเรื่องสำคัญมาก นักเขียนร้อยกรองที่จัดอยู่ในแนวนี้ได้แก่ ประยอม ชองทอง, จินตนา ปิ่นเฉลียว, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ฯลฯ แนวที่สองคือ ผลงานของนักเขียนบทร้อยกรองที่ยึดถือว่าร้อยกรองที่ดีควรมีลักษณะเฉพาะตนไม่สู้เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์นัก และมักให้ความสำคัญกับความแปลกใหม่ หรือความคิดริเริ่มในการเขียน นักเขียนบทร้อยกรองที่อยู่ในแนวนี้ได้แก่ อังคาร กลดยพงษ์ วิโรจน์ ศรีสุโร สุจิตต์ วงษ์เทศ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสองท่านได้กล่าวถึงการประเมินค่าวรรณกรรมปัจจุบันไว้ สรุปได้ว่า ในการประเมินค่าวรรณกรรมปัจจุบันนั้น ผู้ประเมินค่าแต่ละคนต่างก็มีวิธีพิจารณา และประเมินค่าต่างกัน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งในการประเมินค่าวรรณกรรม²

ชัยอนันต์ และ ชัยสิริ สมุทวนิช ใต้เขียนบทความเรื่อง "วรรณกรรมการเมืองของไทย" โดยแสดงความคิดเห็นว่า งานทางด้านกวีนิพนธ์ ในช่วงระหว่างปี 2490 - 2500

¹ชมรมวรรณศิลป์ สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "กวีนิพนธ์สมัยปัจจุบัน, สรุปผลสัมมนาวรรณศิลป์ มกราคม สองพันห้าร้อยสี่สิบสี่ (พระนคร : ศรีเมืองการพิมพ์, 2514), หน้า 1 - 5

²คุณัญญา อินทรกำแหง, คุณ และ ชลธิรา กลัดอยู่, "การประเมินค่าวรรณกรรมปัจจุบัน" วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (เชียงใหม่ : วิบูลย์การพิมพ์, 2516), หน้า 83-102.

เป็นช่วงที่วิกิคุมหนึ่ง เริ่มเขียนกลอนการเมืองแทนบทกวีที่พรรณนาถึงความรัก ดอกไม้ และธรรมชาติ ผลงานของกวีในช่วงดังกล่าวนี้มีทั้งการใช้ถ้อยคำรุนแรงท้าวหาญ เช่น งานของนายผี นายสาธิต และงานที่งดงามในด้านการใช้คำสัมผัสบวกกับความลึกความรู้สึกทางการเมืองที่ตีเค้น เช่น งานของ "อุชเชนี"¹ เป็นต้น

เสถียร จันทิมาธร ได้ศึกษา "วิวัฒนาการของร้อยกรองสมัยใหม่" โดยกล่าวถึงลักษณะร้อยกรองสมัยเก่าสรุปได้ว่า ร้อยกรองยุคเก่ามิได้เคร่งครัดนักลักษณะมากนัก ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นสมัยที่งานร้อยกรองเริ่มมีรูปแบบแน่ชัดตายตัวกว่าแต่ก่อน ส่วนลักษณะร้อยกรองสมัยใหม่นั้นผู้เขียนมีความเห็นว่า ลักษณะการคลี่คลายขยายตัวของร้อยกรองสมัยใหม่มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างแยกกันไม่ออก ส่วนรูปแบบของกวีนิพนธ์สมัยใหม่นั้น มีลักษณะที่ยังคงรูปแบบเดิมไว้แต่ใช้ในรูปแบบที่ง่ายขึ้น นิยมเขียนกันสั้น ๆ เพื่อเสนอความคิด หรือเนื้อหาแนวใดแนวหนึ่ง ส่วนใหญ่มักหยิบยกเอาความรู้สึกของชาวไร่ ชาวนามากกว่าเรื่องในรั้วในวังอย่างร้อยกรองสมัยเก่า นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้กล่าวถึง ศรีปราชญ์ สุนทรภู่ พระมหามนตรี (ทรัพย์) และเทียนวรรณ ว่าเป็นกวีที่เริ่มเขียนในแนวใหม่โดยเบนออกจากธรรมเนียมนิยมแบบเดิม²

¹ ชัยอนันต์ ชัยศิริ สมุทวณิช, "วรรณกรรมการเมืองของไทย", สังคมศาสตร์ปริทัศน์ (กรกฎาคม, 2516), หน้า 73 - 78.

² เสถียร จันทิมาธร, "วิวัฒนาการของร้อยกรองสมัยใหม่", วิวัฒนาการของวรรณกรรมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1 : พระนคร : ชุมชนวรรณศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517) หน้า 120 - 162.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวรรณกรรมร้อยกรองไทยโดยเฉพาะนั้นเมื่อผู้น้อยมากรส่วนใหญ่มักจะเน้นเกี่ยวกับความสนใจการอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป โดยมีวรรณกรรมร้อยกรองเป็นส่วนประกอบ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวรรณกรรมร้อยกรองไทยที่รวบรวมได้มีดังนี้

ในปี พ.ศ. 2509 วรณี สุนทรเวช ได้ศึกษาวิจัยความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กอายุ 11 - 16 ปี โดยใช้แบบสอบถามสอบถามนักเรียน 120 คน จาก - โรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพระโขนง โรงเรียนปทุมคงคา และโรงเรียนคาราคาม โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มอายุ 11 - 13 ปี และกลุ่มอายุ 14 - 16 ปี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ เด็กอายุ 11 - 13 ปี ชอบอ่านหนังสือประเภทวิทยาศาสตร์ และนิทาน นิยาย เป็นอันดับแรก อันดับสอง คือ หนังสือพิมพ์ และ หนังสือเรียน อันดับสาม คือ วรรณคดี อันดับสี่ คือ นิตยสาร และอันดับสุดท้าย คือ เรื่องแปล วรรณคดีที่กลุ่มอายุ 11 - 13 ปี ชอบอ่านมากที่สุดได้แก่ สังข์ทอง ขุนช้างขุนแผน รองลงมาได้แก่ พระอภัยมณี รามเกียรติ์ พระร่วงราชาธิราช และอิเหนา ส่วนเด็กอายุ 14 - 16 ปี สนใจหนังสือพิมพ์มากที่สุด อันดับสองได้แก่นิทาน นิยาย อันดับสามได้แก่นิตยสาร อันดับสี่ได้แก่ วรรณคดี อันดับห้า ได้แก่ วิทยาศาสตร์ หนังสือเรียนและเรื่องแปลสำหรับวรรณคดีที่เด็กอายุ 14 - 16 ปีชอบมากที่สุด ได้แก่ เรื่องรามเกียรติ์ และ พระอภัยมณี ส่วนเด็กหญิงชอบอิเหนามากที่สุด รองลงมาได้แก่รามเกียรติ์ราชาธิราช เวณีสวานิช พระร่วง สกุนตลา นิทราชากริต ตะเลงพายและมีชนะพาชาตามลำดับ วรณี สุนทรเวช ได้เสนอผลการศึกษาน่าสนใจว่า เมื่อนักเรียนได้อ่านวรรณคดีที่

ตัดตอนมาเรียนในหนังสือเรียนแล้ว มักอยากรู้เรื่องต่อทั้งกลุ่มอายุ 11 - 13 ปี และกลุ่มอายุ 14 - 16 ปี¹

เป็นที่น่าสังเกตว่าผลจากการวิจัยของ วรณี สุนทรเวช ปรากฏว่า วรรณคดีที่นักเรียนส่วนใหญ่สนใจเป็นวรรณคดีร้อยกรอง

ปี พ.ศ. 2512 พรทิพย์ พึ่งพิง ได้วิเคราะห์ความสนใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคการศึกษา 1 ที่มีต่อวารสารการศึกษาของไทย รวม 10 ฉบับ คือ จันทรเกษมมิตรครู วิสามานูศึกษา วิทย์ศึกษา วิทยาจารย์ อาชีวสาร ศูนย์ศึกษา วิทยาสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูที่สอนระดับ ม.ศ. 1- 5 จำนวน 650 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ลักษณะความสนใจของครูส่วนใหญ่มุ่งที่ประโยชน์ของวารสารในด้านการศึกษาทั่วไป ความรู้ทั่วไปและการสอน สำหรับความสนใจของครูที่มีต่อวารสารการศึกษาแต่ละฉบับอยู่ระหว่างสนใจน้อยถึงสนใจปานกลาง ประโยชน์ของวารสารการศึกษามีความสัมพันธ์กับลักษณะความสนใจ วัตถุประสงค์และความสนใจของครูในการอ่านวารสารการศึกษาแต่ละฉบับตรงกับวัตถุประสงค์ของวารสารฉบับนั้น ๆ และมีแนวโน้มว่า ครูต้องการให้จัดทำวารสารทุกฉบับดำเนินตามวัตถุประสงค์ของวารสารฉบับนั้น ๆ²

¹วรณี สุนทรเวช, "ความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กอายุ 11 - 16 ปี" รายงานการสัมมนาเรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11 - 16 ปี กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2509, หน้า 110 - 118.

²พรทิพย์ พึ่งพิง, "การวิเคราะห์ความสนใจของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคการศึกษา 1 ที่มีต่อวารสารการศึกษาของไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512),

ในปีเดียวกัน ประดิษฐ์ กายักลอน ได้ทำการศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยม และความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนิสิต นักศึกษา วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2512 ได้ส่งแบบสอบถามซึ่งใช้เป็น เครื่องมือวิจัยให้แก่ นิสิต นักศึกษา จำนวน 1000 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิต นักศึกษา เกินกว่าร้อยละ 50 อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร เป็นครั้งคราว ใช้เวลาอ่าน ประมาณ 30 นาที ที่บ้านหรือหอพัก ชอบอ่านเรื่องทั่วไปมากเป็นพิเศษ นักเขียนที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ร้อยละ 21.47 คือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช หนังสือพิมพ์รายวันที่มีผู้อ่านมากที่สุด ร้อยละ 39.87 คือ สยามรัฐรายวัน ส่วนนิตยสาร วารสารที่มีผู้อ่านมากที่สุด ร้อยละ 17.58 คือ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์¹

ปี พ.ศ. 2514 ฉัฐมา อาจารย์รัฐ ได้ศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ จากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน 326 คน เป็นชาย 159 คน เป็นหญิง 167 คน และนักเรียนจากชนบทจำนวน 340 คน เป็นชาย 155 คน และหญิง 185 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนสนใจอ่านร้อยกรอง ร้อยละ 3.63 และสนใจบทละครและเสภาเป็นอันดับสุดท้าย คือสนใจเพียงร้อยละ 2.57 ร้อยกรองที่นักเรียนชอบอ่านได้แก่ พระอภัยมณี นิราศภูเขาทอง และรามเกียรติ์ ส่วนบทละครและเสภาที่นักเรียนชอบอ่านได้แก่ อิเหนา ชุนชาง ชุนแผน เห็นแก่ลูก และมีทนะพาชา²

---

¹ ประดิษฐ์ กายักลอน, "การศึกษาเรื่องนิสัยการอ่าน รสนิยมและความสนใจ เรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนิสิต นักศึกษาวิทยาลัย วิชาการศึกษาประสานมิตร, ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514).

² ฉัฐมา อาจารย์รัฐ, "การศึกษาค่านิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจาก วรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514).

และในปี พ.ศ. 2515 ประทีป พุกกะภิจ ได้ศึกษาเรื่องความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร ของนักศึกษาวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี ปีการศึกษา 2514 โดยสอบถามนักเรียนจำนวน 600 คน ซึ่งปรากฏว่าผลการวิจัยดังนี้ คือ

1. เกี่ยวกับลักษณะความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสาร นักเรียนส่วนมากอ่านเป็นบางครั้งบางคราว ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประมาณวันละ 15 นาที นิตยสารและวารสารประมาณวันละ 30 นาที ในเวลาเย็นหลังจากเลิกเรียนแล้ว และเวลาวาง ระหว่างเวลาเรียน ที่บ้านพักหรือหอพักและที่ห้องสมุดวิทยาลัย สำหรับหนังสือพิมพ์รายวันจะอ่านพาดหัวข่าวและรายละเอียดของข่าวเป็นบางเรื่อง ส่วนนิตยสารและวารสารจะเปิดอ่านเรื่องที่ชอบก่อนแล้วจึงค่อยอ่านเรื่องอื่น ๆ ติดตามข่าวและเรื่องเป็นบางครั้ง รู้สึกสนุกและมีความรู้สึกรวมต่อเรื่องที่อ่าน เชื่อข่าวและเรื่องที่อ่านปานกลาง ไม่เคยจับบันทึกหลังจากการอ่านเลย มักจะนำเรื่องที่อ่านแล้วไปเล่าให้กับผู้อื่นฟัง และวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่เพื่อน ประสบปัญหาเนื่องจากไม่มีเวลาอ่านพอ หนังสือพิมพ์รายวันที่เคยอ่านและชอบมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ไทยรัฐ นักเขียนหนังสือพิมพ์รายวันที่เคยอ่านผลงานและชอบมากคือ สีเสียด นิตยสารและวารสารที่เคยอ่านและชอบเป็นอันดับหนึ่ง คือ ชัยพุกกะภิจ นักเขียนในนิตยสารและวารสารที่เคยอ่านผลงานและชอบเป็นอันดับหนึ่ง คือ สีน้ำ

2. ความสนใจต่อเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสาร และวารสาร เรื่องที่นักศึกษาสนใจอ่านมากที่สุดคือข่าวเกี่ยวกับการศึกษา นักศึกษาที่มีเพศและผลการเรียนต่างกัน สนใจเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไปบางเรื่อง เรื่องที่นักศึกษายากใหม่เพิ่มเติมแก่การวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมต่าง ๆ เพศศึกษา การแนะแนวทางการศึกษา การวิจัยในสาขาวิชาการต่าง ๆ ชื่อประวัติของนักเขียน ข้อเท็จจริงทางการทหาร รายได้และรายจ่ายของนักการเมืองและข้าราชการที่มีตำแหน่งสูงบางคน¹

¹ประทีป พุกกะภิจ, "การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร และวารสารของนักเรียนวิทยาลัยครูเทพสตรี ปีการศึกษา 2514" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ประสานมิตร, 2515).

ปี พ.ศ. 2516 บุปผา ทวีสุข ได้วิจัยเกี่ยวกับความสนใจในเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยส่งแบบสอบถามความสนใจให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2515 จากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร 12 แห่ง นักเรียนจำนวน 500 คน เป็นชาย 250 คน หญิง 250 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เรื่องในแบบเรียนวรรณคดีไทยนั้น นักเรียนชอบนิทานเวตาลเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ รำพึงในป่าช้า นิราศพระบาท จดหมายจางวางหว้า โคลงโลกนิติ ชมป่า เป็นต้น ระหว่างรอยแก้วและรอยกรอง นักเรียนชอบเรื่องรอยกรองมากกว่า รอยแก้ว เรื่องรอยกรองนักเรียนชอบโคลงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ กลอน กาพย์ และฉันทตามลำดับ เรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องในแบบเรียนวรรณคดี นักเรียนชอบรอยกรองมากกว่า รอยแก้ว รอยกรองชอบเรื่องต่าง ๆ ลดหล่นไปตามลำดับ คือ โคลงสุภาพิต นิทานคำกลอน บทเสภา รอยกรองสั้น ๆ กาพย์เห่เรือ นิราศ และเรื่องข่อยเกียรติ ส่วนเรื่องที่ตัดตอนมา และเรื่องฉบับเต็มนั้น นักเรียนสนใจเรื่องที่ตัดตอนมามากกว่า¹

ปีเดียวกันนี้ สมสมัย แข่งขัน ได้วิจัยความสนใจในเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยส่งแบบสอบถามแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานครรวม 11 แห่ง จำนวน 500 คน เป็นชาย 250 คน หญิง 250 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เรื่องต่าง ๆ ในแบบเรียนวรรณคดี นักเรียนสนใจอิเหนาเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ เวณิสวานิส โคลงสุภาพิตในรัชกาลที่ 5 โคลงโลกนิติ ฯลฯ ตามลำดับ
2. นักเรียนสนใจวรรณคดีฉบับสมบูรณ์มากกว่าวรรณคดีที่ตัดตอนมา
3. นักเรียนสนใจรอยแก้วและรอยกรองพอ ๆ กัน สำหรับรอยกรองนั้นนักเรียนสนใจกลอนเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ โคลง กาพย์ และฉันทตามลำดับ

¹บุปผา ทวีสุข, "ความสนใจในเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516).

4. เรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากแบบเรียนนั้นในตำนร้อยกรอง นักเรียนสนใจ
ละครเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ บทเสภา สุภาษิตและบทสอนใจ นิทานคำกลอน บท
ร้อยกรองสั้น ๆ เรื่องขอพระเกียรติ กายหยาเหเรือ และนิราศ ตามลำดับ¹

ในปีเดียวกัน กอง เคลือบพิชกุล ได้ศึกษาเรื่องความเหมาะสมของเนื้อหา
ในแบบเรียนวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่งแบบสอบถามแก่นักเรียนโรงเรียน
รัฐบาล 7 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 300 คน และส่งแบบสอบถามอีก
จำนวนหนึ่ง ถามครูจำนวน 258 คน จากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในเขต
กรุงเทพมหานคร จำนวน 106 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า เนื้อหาของเรื่องส่วนมาก
เป็นที่สนใจของผู้เรียน เรื่องที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์เป็นที่สนใจของผู้เรียน คือ นวนิยายเรื่อง
ละครแห่งชีวิต สามกฐิง บทละครเรื่องอิเหนา และเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ผู้เรียนมีความ
สนใจเรื่องประเภทร้อยกรองมากกว่าประเภทร้อยแก้ว ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นว่าเรียน
จากเรื่องเต็มฉบับสมบูรณ์ดีกว่าเรียนจากเรื่องที่คัดเลือกตัดตอนเอามาเฉพาะบางตอน และ
ครูเห็นว่าเรื่องที่มีความเหมาะสมที่นำมาใช้เรียนต่อไป 8 เรื่อง คือ ลิลิตตะเลงพ่าย
รายยาวมหาเวสสันดรชาดก กายหยาเหเรือ กายหยาเหโคดงประพาสธารทองแดง นิราศภูเขาทอง
บทละครพูดคำฉันท์ เรื่องมีหนะพารา บทละครเรื่องอิเหนาและขุนช้างขุนแผน ส่วนเรื่องอื่นนอก
นั้นอยู่ในเกณฑ์จะต้องปรับปรุงแก้ไข²

¹ สมสมัย แขงขัน, "ความสนใจในเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516).

² กอง เคลือบพิชกุล, "การศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหาในแบบเรียน
วรรณคดีไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชา
การศึกษา ประสานมิตร, 2516).

ปีต่อมา นิตยา บุญสิงห์ ได้สำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อเนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย โดยการส่งแบบสอบถามแก่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2516 ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ใน กรุงเทพมหานคร 9 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 300 คน เป็นชาย 150 คน และเป็นหญิง 150 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏในแบบเรียนวรรณคดีไทย นักเรียนสนใจนิทานทองอิน เรื่องนากพระโขนงที่สอง เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ นิทานเรื่องมหากบิลวานร นิทานเรื่องพญานกออก กลอนสุภาพ "พ่อแม่รังแกฉัน" ราชชาธิราชตอนพลายประกายมาศ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยพบศรีสุวรรณและสินสมุทร ฯลฯ เป็นต้น
2. เรื่องร้อยแก้วและร้อยกรอง นักเรียนสนใจร้อยแก้วมากกว่าร้อยกรอง และในบรรดาเรื่องร้อยกรองนั้น นักเรียนสนใจกลอนมากที่สุด และสนใจ กาพย์ ฉันท์ และโคลง รองลงมาตามลำดับ
3. เหตุผลที่นักเรียนชอบและไม่ชอบเรื่องต่าง ๆ ในแบบเรียนวรรณคดีนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าชอบเพราะ เนื้อเรื่องสนุกสนาน มีสுவามิตหรือคติสอนใจ และไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องไม่สนุก การบรรยายซ้ำซาก ยืดยาว นาเบื่อหน่าย เป็นต้น
4. นักเรียนสนใจวรรณคดีฉบับเต็มมากกว่าฉบับที่ตัดตอนมา และในบรรดาเรื่องร้อยกรองนั้น นักเรียนสนใจละครมากที่สุด และสนใจบทเสภา นิทานคำกลอน คำร้อยกรองสั้น ๆ สுவามิต และบทสอนใจ เรื่องย่อพระเกียรติ นิราศ และกาพย์เห่เรือ ลดหลั่นลงมาตามลำดับ¹

---

¹นิตยา บุญสิงห์, "ความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 : เนื้อหาแบบเรียนวรรณคดีไทย" (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517).

ปี พ.ศ. 2518 ยูพา โชติเกียรติ ได้ศึกษาความนิยมในการอ่านวรรณกรรมรวมสมัยประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคการศึกษา 1 โดยศึกษาว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความนิยมอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ดำเนินการวิจัยโดยสร้างแบบสอบถามนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2518 ของโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 600 คน จาก 6 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 จำนวนประชากร 588 คน เป็นชาย 324 คน หญิง 264 คน ผลการวิจัยเฉพาะที่เกี่ยวกับร้อยกรองสรุปได้ดังนี้ คือ

1. นักเรียนหญิงชอบอ่านวรรณกรรมร้อยกรอง และกวีนิพนธ์มากกว่านักเรียนชาย
2. ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากวรรณกรรมร้อยกรอง และกวีนิพนธ์นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ เห็นว่าทำให้เกิดความรัก ความซาบซึ้งในวรรณคดีไทย ทำให้เกิดความสุข ความเพลิดเพลินและจินตนาการ
3. ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชอบวรรณกรรมร้อยกรองและกวีนิพนธ์ประเภทปลุกใจให้รักชาติ เป็นอันดับแรก การพรรณนาธรรมชาติ และความสวยงามเป็นอันดับ 2 แสดงความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ เป็นอันดับ 3 ประเภทที่ชอบน้อยที่สุด คือ การแสดงความผิดหวังและคร่ำครวญ
4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชอบอ่านบทร้อยกรองของ ม.ล. ปิ่น มาลากุลมากที่สุด รองลงมาเป็นของเปลื้อง วรรณศรี และจิตร ภูมิศักดิ์ และชอบของ จาง แซ่ตั้งน้อยที่สุด¹

---

¹ยูพา โชติเกียรติ, "ความนิยมอ่านร้อยกรองร่วมสมัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

ในปี พ.ศ. 2520 อัญชลี แคมชุกลิน ได้ทำการวิเคราะห์เรื่องการสำรวจความสนใจการอ่านของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจแนวทางการอ่านโดยทั่วไปของนิสิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้ส่งให้แก่ นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518 จำนวน 713 ชุด และเสนอผลการวิเคราะห์ที่ในรูปของรอยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตคณะครุศาสตร์จำนวนมากที่สุด ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ จุดประสงค์ในการอ่านหนังสือ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติมและกว้างขวางขึ้น นักเขียนที่นิสิตชอบ คือนักเขียนที่มีความชำนาญเฉพาะวิชา และชอบวิธีการเขียนแบบความเรียง ประเภทของวารสารที่นิสิตชอบอ่าน คือ วารสารบันเทิง นักเขียนชาวไทยที่นิสิตชอบ คือ ทมยันตี ส่วนนักเขียนชาวต่างประเทศ คือ ชาร์ล ดิกเกนส์¹

งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผู้สนใจทำการวิจัยต่อมาอีกในปีเดียวกัน คือ

สุชนี กิติริ ได้สำรวจการอ่านของนิสิตชั้นปีที่ 3 และ ปีที่ 4 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามตามนิสิตชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะอักษรศาสตร์ จำนวน 225 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า นิสิตคณะอักษรศาสตร์จำนวนมากที่สุดใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือมีจุดประสงค์เพื่อการเรียนตามหลักสูตร ส่วนการอ่านวารสารตอบว่าอ่านเพื่อความบันเทิง และการอ่านหนังสือพิมพ์นิสิตตอบว่า อ่านเพื่อความรู กว้างขวาง นักประพันธ์ชาวไทยที่นิสิตติดตามผลงาน คือ "ทมยันตี" ส่วนนักประพันธ์ชาวต่าง

---

¹อัญชลี แคมชุกลิน, "การสำรวจความสนใจในการอ่านของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

ประเทศ คือ เฮอร์เนส เฮมิงเวย์¹

จากผลการวิจัยทำให้เราทราบถึงความสนใจในการอ่านของนิสิต จุดประสงค์ในการอ่าน และนักเขียนที่นิสิตสนใจ ต่อมาผู้สนใจสำรวจความสนใจในการอ่านของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ

ในปี 2521 อูไร ชุมเย็น ได้สำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรมของครูในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามถามครูอาจารย์จำนวน 500 คน ในโรงเรียนต่าง ๆ 12 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูแต่ละรายวิชาสนใจมากต่อหนังสือประเภทต่าง ๆ ในหมวดที่ตนสอนอยู่ ครูทุกสายวิชามีความเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อการสอนมาก นักเขียนนวนิยายที่ครูสนใจมากที่สุด คือ "ทมยันตี" ส่วนนักเขียนบทความที่ครูสนใจมากที่สุด คือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช²

หลังจากนี้ผู้สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นเฉพาะเรื่องวรรณกรรมร้อยกรองของไทย คือ

* ในปี พ.ศ. 2522 สุนทรี เฉลิมพงษ์ศรี ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับวรรณกรรมร้อยกรองของไทย โดยใช้แบบสอบถามถามนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 12 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 400 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า

---

¹ สุชนี่ กิติริ, "การสำรวจการอ่านของนิสิตชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

² อูไร ชุมเย็น, "การสำรวจความสนใจในการอ่านวรรณกรรมของครู ในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

1. นักเรียนชายร้อยละ 76.5 และนักเรียนหญิงร้อยละ 88.5 ชอบอ่านวรรณกรรมร้อยกรอง สาเหตุที่ชอบเพราะอ่านแล้วได้ความรู้ คติชีวิตข้อเตือนใจต่าง ๆ
2. นักเรียนชายร้อยละ 78.5 และนักเรียนหญิงร้อยละ 79.0 ชอบอ่านกลอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โคลง นักเรียนชายชอบอ่านนิทานคำกลอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่เสภา นักเรียนหญิงชอบประเภทสุภาพนิทานและบทสอนใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ประเภทบทละคร
3. สภาพการเรียนการสอนที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เห็นว่าควรมีการปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ แหล่งค้นคว้าทางวิชาการ รองลงมาได้แก่การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
4. ค่านิยมการเขียนของกวีปัจจุบันนั้น ปรากฏว่าทั้งนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงชอบแนวการเขียนของสุนทรภู่มากที่สุด ส่วนแนวการเขียนกวีปัจจุบันนั้น ปรากฏว่านักเรียนชายชอบเสกสรรค์ ประเสริฐกุล มากที่สุด และนักเรียนหญิงชอบ ประวิตร โพธิอาสน์ มากที่สุด
5. ปัญหาและอุปสรรคที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงประสบมากที่สุด ในการศึกษาวรรณกรรมร้อยกรองของไทย ได้แก่ อ่านวรรณกรรมร้อยกรองของไทยแล้วไม่สามารถเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำประพันธ์ รองลงมาคือปัญหาเรื่องศัพท์ยากและจำลักษณะบังคับคำประพันธ์ไม่ได้¹

ปี พ.ศ. 2523 ภิญโญ ช่างสาน ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามสอบถามนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงปีที่ 1 และ

---

¹สุนทรี่ เฉลิมพงษ์ศรี, "ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับวรรณกรรมร้อยกรองไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

ปีที่ 2 จำนวน 400 คน เป็นนักศึกษาหญิงจำนวน 330 คน และนักศึกษาชาย 70 คน ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนต่างกันสนใจอ่านวรรณกรรมรวมสมัยคล้ายคลึงกัน ในการอ่านสารคดีนักศึกษามีความคิดเห็นว่าได้คุณค่าทางค่านิยมให้ทันเหตุการณ์ของโลกมากที่สุด นักเขียนสารคดีที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาสนใจคิดตามผลงานมากที่สุด คือ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ รองลงมาได้แก่ รัญจวน อินทรกำแหง และปราโมทย์ ทัศนสุวรรณ ในการอ่านนวนิยายนักศึกษามีความคิดเห็นว่าได้คุณค่าทางค่านิยมความเพลิดเพลินใจมากที่สุด นักเขียนนวนิยายที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาสนใจคิดตามผลงานมากที่สุด คือ สุวรรณี สุคนธา รองลงมาได้แก่ ทมยันตีและสีฟ้า ในการอ่านเรื่องสั้น นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ได้คุณค่าทางความเพลิดเพลินใจมากที่สุด สำหรับการอ่านร้อยกรองนั้น นักศึกษามีความคิดเห็นว่าได้คุณค่าทางค่านิยมการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยมากที่สุด บทร้อยกรองที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาสนใจมากที่สุด คือบทร้อยกรองสภาพชีวิตและสังคม นักเขียนบทร้อยกรองที่นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาสนใจอ่านผลงานมากที่สุด คือ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ รองลงมาได้แก่ อังคาร กัลยาณพงศ์ และ ม.ล. ปิ่น มาลากุล¹

จากผลการวิจัยในประเทศไทยที่ได้อธิบายมานั้น จะเห็นได้ว่านักเรียนและนักศึกษาของเราที่มีความนิยมในการอ่านและเห็นคุณค่าของวรรณกรรมร้อยกรองอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่นักเรียนและนักศึกษาเห็นความสำคัญของวรรณกรรมของไทยเราและเห็นว่าวรรณกรรมร้อยกรองอ่านแล้วใคร่ความรู้ คติชีวิตขอเตือนใจ และเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย มีความเห็นว่าควรจะช่วยดำรงวรรณกรรมร้อยกรองเหล่านั้นไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป ฉะนั้นในการเรียนการสอนอาจารย์ผู้สอนควรสรรหาวิธีสอนที่จะทำให้การเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน มีการเตรียมการสอนอย่างดี มีความสามารถในการอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจสิ่งที่เรียนได้อย่างชัดเจน

¹ ภิญญา ขางสาน, "ศึกษาความสนใจในการอ่านวรรณกรรมรวมสมัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูกลุ่มภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524).

ก็จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาศึกษาสนใจวรรณกรรมร้อยกรองมากขึ้นตลอดไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

ยอร์จ คัมบลิว นอร์ เวลล์ (George W. Norvell) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมตอนต้นและตอนปลาย ในปี ค.ศ. 1950 โดยสำรวจความสนใจนักเรียนเกรด 5 - 12 จำนวน 50,000 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าความยากง่ายของเนื้อหา และเพศของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสนใจรสนิยม และทักษะของนักเรียนในห้องเรียนได้มาก การบังคับให้ผู้เรียนมีความสนใจในวรรณคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือตอนใดตอนหนึ่ง โดยเฉพาะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความยุ่งยากใจ และเห็นเป็นเรื่องยาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เด็กชายชอบอ่านนวนิยายและบทละคร เรื่องสั้น และชีวประวัติของผู้ชาย ส่วนเด็กหญิงก็ชอบเรื่องแบบเดียวกัน แต่เพิ่มชีวประวัติของผู้หญิงด้วย และเด็กหญิงชอบเรื่องเรียงความและคำประพันธ์มากกว่าผู้ชาย¹

ในปีเดียวกัน รุท. จี. สตรีคแลนด์ (Ruth G. Strick Land) ได้เขียนรายงานว่า การที่นักเรียนมีความนิยมชมชอบเรื่องราวในบทร้อยกรองของหนังสือวรรณคดีนั้น เป็นเพราะครูสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่า หนังสือที่เด็กชอบฟังครูอ่านและอ่านเองอย่างเพลิดเพลินด้วยความเข้าใจซาบซึ้งนั้นจะต้องมีคำศัพท์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเหมาะกับวัยของเด็ก²

¹ George W. Norvell, The Reading Interest of Young People (D.C. Heath and Company, 1950) P. 75-79.

² Ruth C. Strickland, Guide for Teaching English in Our Language (D.C. Heath and Company, 1950), P. 38-39.

ฮาร์ล อาร์ ดักลาส (Harl R. Douglass) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The High School Curriculum ในปี ค.ศ. 1956 ว่า การกำหนดเรื่องให้เด็กเรียน ควรคำนึงถึงวัยผู้เรียนควยว่า จะสามารถเข้าใจเรื่องใดซำบซำงหรือไม่ เพราะวรรณคดีเป็น เรื่องนามธรรม ผู้เรียนต้องใช้วิจารณ์ญาณ จึงจะพบคุณค่าและความหมายที่แท้จริง ดังนั้นจึง ควรมีการคัดเลือกวรรณคดีที่ให้ประโยชน์ต่อชีวิตของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนมากที่สุด หลักเกณฑ์ในการเลือกเรื่องในวรรณคดีมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. ต้องเป็นที่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดีหลาย ๆ เรื่องในเล่มเดียวกัน
2. ต้องเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นโดยใช้สำนวนภาษาที่สละสลวย ตามหลักการเขียนที่ ถูกต้อง ถ้าเป็นร้อยกรองก็แต่งถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของฉันทลักษณ์¹

ในปี ค.ศ. 1965 ทอมัส เคบ เคโบ (Thomas Kabdebo) ได้ศึกษา เปรียบเทียบนิสัยและรสนิยม ในการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัย 8 แห่ง ในประเทศอังกฤษ และอิตาลี ปรากฏว่านักศึกษาศาสตร์สนใจภาษาและวรรณคดีมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏ ว่า นักศึกษาอิตาลีสนใจวรรณคดีคลาสสิกของตนเอง ส่วนนักศึกษาอังกฤษนิยมอ่านวรรณกรรม ของต่างชาติ ที่ได้รับการแปลมาเป็นภาษาอังกฤษ ในด้านวรรณกรรมที่อ่านเพื่อความบันเทิง นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบอ่านนวนิยาย นักศึกษาอิตาลีนิยมอ่านนวนิยายสืบสวน ส่วนนักศึกษาอังกฤษ นิยมอ่านนวนิยายวิทยาศาสตร์²

¹Harl R. Douglass, The High School Curriculum (New York: The Ronald Press Company, 1956), P. 405, 410-411.

²Thomas Kabdebo, "Reading and The University Student," Research in Librarianship, II (January, 1969): 86-96.

ในปีเดียวกัน อาร์ เดอ เวท (R. De Wet) ได้สำรวจการอ่านหนังสือในยามว่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยแอฟริกาใต้ ซึ่งมีอยู่ประมาณ ร้อยละ 6.8 ของนักศึกษาทั้งหมด ในจำนวนนี้ร้อยละ 90 เป็นผู้ชาย ผลปรากฏว่า สิ่งพิมพ์ที่ขบอ่านมากที่สุดคือนิตยสารพิมพ์ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ไม่สนใจนวนิยาย ยกเว้นนวนิยายอังกฤษสมัยคลาสสิก และปรากฏว่ามีนักศึกษาเพียงร้อยละ 15.4 เท่านั้นที่เห็นว่า หอสมุดประชาชนเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุดในการอ่านหนังสือยามว่าง¹

ค.ศ. 1967 ราฟ เลวิส (Ralph Lewis) นักวิจัยชาวอเมริกัน ได้สำรวจความสนใจในการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในเมืองปูซาน (Pusan) สาธารณรัฐเกาหลี โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์นักศึกษา จำนวน 600 คน ผลการสำรวจปรากฏว่า นักศึกษาร้อยละ 80 อ่านหนังสือเพื่อปรับปรุงตนเอง สถานที่อ่านประจำคือ บ้าน รองลงมา คือ หอสมุด เนื้อหาที่ชอบมากที่สุดคือ เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม รองลงมาคือ สารคดี และนวนิยาย นักศึกษาให้ความเห็นว่า สำนักพิมพ์ควรปรับปรุงเนื้อหาหนังสือ และให้ขอเสนอแนะต่อหอสมุดว่า ควรปรับปรุงให้สะดวกสบาย เพิ่มปริมาณหนังสือ และจำนวนหนังสือที่ใหม่ และจัดหนังสือแบบหึ่งเปิด²

ปี ค.ศ. 1968 โรยอล เจ มอร์เซย์ (Royal J. Morsey) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่จะเข้าเป็นนักศึกษาระดับปีที่ 1 จำนวน 65 คน ว่าหลังจาก

---

¹R. De Wet, "Leisure Reading of Bantu Student at the University of South Africa," South African Libraries, XXXVII (April, 1970), 280-285.

²Ralph Lewis, "Book Reading Among College Students in Pusan, Kores," College Research Libraries XXX (November, 1969), 518-524.

ที่ครูสอนวรรณคดีจบตามหลักสูตรแล้ว นักเรียนใดผลที่พึงพอใจอะไรบ้าง ซึ่งได้รับคำตอบจากนักเรียนต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการอ่าน
2. ทำให้ใจกว้างและได้รับความคิดมากมายหลายด้าน
3. ช่วยให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น ช่วยให้มีเหตุผลในการดำรงชีวิต
4. ช่วยให้สามารถใช้คำและโวหารณ์ได้ถูกต้องขึ้น
5. ปรับปรุงความสามารถในการอ่าน กล้าแสดงออกและอ่านได้เร็วขึ้น¹

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด พอจะสรุปได้ว่า นักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่ชอบอ่านวรรณกรรมร้อยกรอง ในขณะที่นักเรียนและนักศึกษาเพียงส่วนน้อยไม่ชอบวรรณกรรมร้อยกรอง ส่วนผลการวิจัยของต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ความสนใจในการอ่านของคนเราขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ระดับชั้นเรียน สาขาวิชาที่เรียน ความสามารถในการอ่าน สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับผลการวิจัยในประเทศของเรา อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านวรรณกรรมร้อยกรองของไทยโดยตรงยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยความสนใจในการอ่านโดยเฉพาะร้อยกรอง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากเรื่องหนึ่ง

---

¹Royal J. Morsey, Improving English Instruction, fourth Printing. (Boston: Allyn and Bacon, 1968) P. 55.